

nos eratis, nec Diaconi ordinentur, nec virgines consecrentur. Præfens vero Milevitanus canon 26. reperitur & instauratur in Concilio Turonensi secundo, anni 567. can. 20.

6. XXXVII. Canon nullatenus pertinet ad Milevitanum, utpote particulare Concilium provincie Numidia, finitimarumque Ecclesiarum Episcoporum circiter sexaginta; cum tamen ex ejus disertis verbis constet fuisse canonem editum in Concilio universali. Isto vero canone providit universale Concilium Carthaginense, ne per diuturnam Episcoporum ab Ecclesiis propriis absentiam, hæc dispendium paterentur, ut terni de singulis quinque Africanis Provinciis, quas Atlas mons longo tractu ab Æthiopiis per Africæ deserta dispersis dirimit, deligerentur Episcopi, qui mutua deliberatione decernerent ea, quibus Carthaginensis Synodus non poterat sufficienter providere. Sunt autem quinque illæ Africanæ Provincie ibidem expressæ. 1. Carthaginensis. 2. Numidica ex qua delecti fuerunt Alypius, Augustinus, & Restitutus. 3. Provincia Byzacena. 4. Mauritania Sitifensis. 5. Tripolitana, ut delecti ex illis quindecim Antistites cum Aurelio Carthaginensi, quæ concubilia videbuntur, mature fiant.

DECEM CELEBRES DE GRATIA

Liberoque arbitrio sententiæ, incertum a quonam Summo Romanæ Ecclesiæ Episcopo, Caestino, an Hormisda, an Leone Magno collectæ.

P R Æ F A T I O.

1. **Q**uia nonnulli, qui Catholico nomine gloriantur, in damnatis autem hæreticorum sententiis seu pravitate, sive imperitia demorantes, piissimis disputationibus obviare præsumunt. Et cum Pelagium atque Caestinum anathematizare non dubitent, magistris tamen nostris, tamquam necessariam modum excesserint, obloquuntur; eaque tantummodo sequi & probare profitentur, quæ sacratissima Beati Petri Apostoli Sedes contra inimicos gratiæ Dei per ministerium Præfule suorum sanxit & docuit: necessarium fuit diligenter inquirere, quid rectores Romanæ Ecclesiæ de hæresi, quæ eorum temporibus exorta fuerat, judicarent, & contra nocentissimos liberi arbitrii defensores quid de gratia Dei sentiendum esse, censuerint; ita etiam Africanorum Conciliorum quasdam sententias jungetemus, quas utique suas fecerunt Apostolici Antistites, cum probarent. Ut ergo plenius qui in aliquo dubitant, instruantur, constitutiones sanctorum Patrum compendio manifestemus indiculo, quo si quis non nimium est contentiosus, agnoscat omnium connexionem ex hac subditam auctoritatum brevitate pendere, nullamque sibi contradictionis superesse rationem, si cum Catholicis credat, & dicat:

I. *Quod Adam omnes homines laeserit, nec quemquam nisi Christi gratia posse salvari.*

2. In prævaricatione Adæ omnes homines naturalem possibilitatem, & innocentiam perdidisse, & neminem de profundo illius nœniæ per liberum arbitrium posse confurgere, nisi eum gratia Dei miserentis erexerit: pronuntiant beate memoriæ Papa Innocentio, atque in epistola ad Carthaginense Concilium I. *Libero enim arbitrio olim ille perversus, dum suis inconsultius vitur bonis, cadens in prævaricationis profunda, demersus est, & nihil, quemadmodum inde resurgere posset, invenit; suaque in æternam libertate deceptus, hujus ruina subjacisset oppressus, nisi eum postea Christi per suam gratiam relevasset adventus, qui per novæ regenerationis purificationem, præteritum omne vitium sui baptismatis lavacro purgavit.*

II. *Quod nemo sit bonus suis viribus, nisi participatione ejus, qui solus est bonus.*

3. Neminem esse per semetipsum bonum, nisi participationem sui ille donet, qui solus est bonus; quod in eisdem scriptis ejusdem Pontificis sententia protestatur, dicens: *Nam quid nos de eorum post hæc relictum mentibus asserimus, qui sibi se putant debere quod boni sunt: nec illum considerant, cujus quotidie gratiam consequuntur, qui sine illo tantum se assequi posse credunt.*

III. *Quod nisi gratia Dei continua juvemur, insidias diaboli superare non possumus.*

4. Neminem, etiam baptismatis gratia renovatum, idoneum esse ad superandas diaboli insidias, & ad evincendas carnis concupiscentias, nisi per quotidianum adjutorium Dei perseverantiam bonæ conversationis acceperit: quod ejusdem Antistitis in iisdem paginis doctrina confirmat, dicens: *Nam quamvis hominem redemisset a præteritis ille peccatis, tamen sciens illum iterum posse peccare, ad reparationem sibi, quemadmodum posset illum, & post ista corrigere, multa servavit, quotidiana præstans ille remedia, quibus nisi freti, confisque nitamur, nullatenus humanos vincere poterimus errores. Neesse est enim, ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur.*

IV. *Quod per Christum libero bene utamur arbitrio.*

5. Quod nemo nisi per Christum, libero bene utatur arbitrio, idem Magister in epistola ad Milevitanum Concilium data prædicat, dicens: *Adverte tandem o pravissimarum mentium perversa doctrina! quod primum hominem ita libertas ipsa decepit, ut dum indulgentius frænis ejus utitur, in prævaricationem presumptione conciderit, nec ex hac potuerit erui, nisi ei providentia regenerationis statum pristina libertati Christi Domini reformasset adventu.*

V. *Quod omnia Sanctorum merita dona sunt Dei.*

6. Quod omnia studia, & omnia opera ac merita Sanctorum, ad Dei gloriam laudemque referenda sunt: quia nemo aliunde ei placeat, nisi ex eo quod ipse donaverit. In quam nos sententiam dirigit beate recordationis Papæ Zosimi regularis auctoritas, cum scribens ad totius Orbis Episcopos ait: *Nos autem instinctu Dei (omnia enim bona ad auctorem suum referenda sunt, unde nascuntur) ad fratrum & Coepiscoporum nostrorum conscientiam universa retulimus. Hunc autem sermonem sincerissimæ veritatis luce radiantem tanto Astri Episcopi honore venerati sunt, ut ita ad eundem virum scriberent: Illud vero quod in litteris, quas in universas provincias curasti esse mittendas, posuisti, dicens: Nos tamen instinctu Dei, &c. sic accepimus dictum, ut illos qui contra Dei adjutorium extollunt humani arbitrii libertatem districto gladio veritatis, velut cursim transiens amputares. Quid enim tam libero fecisti arbitrio, quam quod universa in nostræ humilitatis conscientiam retulisti, & tamen instinctu Dei factum esse fideliter sapienterque vidisti, veraciter fidenterque dixisti? Ideo utique quia preparatur voluntas a Domino, & ut boni aliquid agant paternis inspirationibus suorum ipse tangat corda fidelium: quotquot enim Spiritu Dei aguntur, hi filii Dei sunt: nec nostrum deesse sentiamus arbitrium, & in bonis quibusque voluntatis humane singulis motibus magis illius valere non dubitemus auxilium.*

VI. *Quod omnis sancta cogitatio, & motus pia voluntatis ex Deo sit.*

7. Quod ita Deus in cordibus hominum, atque in ipso libero operetur arbitrio, ut sancta cogitatio, pium consilium, omnisque motus bonæ voluntatis ex Deo sit: quia per illum aliquid boni possumus, sine quo nihil possumus, ad hanc enim nos professionem idem Doctor instituit, qui cum ad totius Orbis Episcopos de divini gratiæ opitulatione loqueretur; *Quod ergo, ait, tempus intervenit quo ejus non egeamus auxilio? In omnibus igitur actibus, causis, cogitationibus, motibus, adjutor & protector orandus est. Superbum est enim ut quidquam sibi humana natura presumat, clamante Apostolo: Non est nobis colluctatio adversus carnem, & sanguinem, sed contra principes & potestates aeris hujus contra spiritualia nequitia in caelestibus. Et sicut ipse iterum dicit: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per JESUM Christum Dominum nostrum. Et iterum, gratia Dei sum id quod sum, & gratia ejus in me vacua non fuit, sed plus illis omnibus laboravi. Non ego autem, sed gratia Dei mecum.*

VII. *Quod gratia Dei non solum peccata dimittat, sed etiam adjuvet ne committantur, & præstet ut lex impleatur, non sicut ait Pelagius, facile, quasi sine gratia Dei difficiliter possit impleri.*

8. Illud etiam, quod intra Carthaginensis Synodi decreta constitutum est, quasi proprium Apostolicæ sedis amplectimur, quod scilicet tertio capitulo definitum est. *Ut quicumque dixerit, gratiam Dei, qua justificamur*

per

per JESUM Christum Dominum nostrum, ad solam remissionem peccatorum valere, que jam commissa sunt, non etiam ad adjutorium, ut non committantur, anathema sit. Et iterum quarto capitulo: *Ut quisquis dixerit, gratiam Dei per JESUM Christum, propter hoc nos tantum adjuvare ad non peccandum, quia per ipsam nobis revelatur, & aperitur intelligentia mandatorum, ut sciamus quid appetere, & quid vitare debeamus; non autem per illam nobis præstari, ut quod faciendum cognovimus, etiam facere diligamus, atque valeamus; anathema sit. Cum enim dicat Apostolus, scientia inflat, caritas vero edificat, valde impium est ut credamus ad eam que inflat nos habere gratiam Christi, & ad eam que edificat, non habere; cum sit utrumque donum Dei, & scire quid facere debeamus, & diligere ut faciamus, ut edificante caritate, scientia non possit inflare; sicut autem de Deo scriptum est, qui docet hominem scientiam; ita etiam scriptum est, caritas ex Deo est. Item quinto capitulo, ut quisquis dixerit, ideo nobis gratiam justificationis dari, ut quod facere per liberum judicium arbitrium, facilius possumus implere per gratiam; tamquam si gratia non daretur, non quidem facile, sed tamen possumus etiam sine illa implere divina mandata; anathema sit: de fructibus enim mandatorum Dominus loquebatur, ubi non ait: sine me nihil difficilius potestis facere; sed ait: sine me nihil potestis facere.*

VIII. *Quod præter statuta sedis Apostolicæ, omnes orationes Ecclesiæ Christi gratiam resonant qua genus humanum ab æterna damnatione reparatur.*

9. Præter beatissimæ & Apostolicæ sedis inviolabiles sanctiones, quibus nos piissimi Patres pestifera novitatis elatione dejecta, & bonæ voluntatis exordia, & incrementa probabilius studiorum, & in eis usque in finem perseverantiam ad Christi gratiam referre docuerunt: obsecrationum quoque sacerdotum Sacramenta respiciamus, quæ ab Apostolis tradita in toto mundo, atque in omni Catholica Ecclesia uniformiter celebrantur, ut legem credenti lex statuat supplicandi. Cum enim sanctorum plebium Præfules mandata sibi legitime fungantur apud divinam clementiam, humani generis augere causam, & tota secum Ecclesia congemiscite postulant & precantur, ut infidelibus donetur fides, ut idololatras ab impietatis suæ liberentur erroribus, ut Judæis ablato cordis velamine, lux veritatis appareat, ut hæretici Catholicæ fidei receptione respiciant, ut schismatici spiritum reditive caritatis accipiant, ut lapsis penitentia remedia conferantur, ut denique Catechumenis ad regenerationis Sacramenta perducis celestis misericordiam aula referretur: hæc autem non perfuntorie, neque inaniter a Deo peti, rerum ipsarum monstrat effectus; quandoquidem ex omni errorum genere plurimos Deus dignatur attrahere, quos erutos de potestate tenebrarum transferat in regnum filii caritatis suæ, & ex vasis iræ faciat vasa misericordiarum: quod adeo totum Divini operis esse sentitur, ut hæc efficienti Deo gratiarum semper actio, laudisque confessio pro illuminatione talium, vel correctione referatur.

IX. *Quod gratiam Dei etiam baptizandorum testetur instituta purgatio, cum exorcismis, & exsufflationibus spiritus ab eis abiguntur immundi.*

10. Illud etiam quod circa baptizandos in universo mundo Sancta Ecclesia uniformiter agit, non otioso contemplerur intuitu: eum sive parvuli, sive juvenes ad regenerationis veniunt sacramentum, non prius vitæ fontem adeunt, quam exorcismis, & exsufflationibus Clericorum, spiritus ab eis immundus abigatur; ut tunc vere appareat quomodo princeps mundi hujus emittatur foras, & quomodo prius alligetur fortis, & deinceps vasa ejus diripiuntur in possessionem translata victoris, qui captivam ducit captivitatem, & dat dona hominibus. His ergo Ecclesiasticis regulis, & ex divinis sumptis auctoritate documentis, ita adjuvante Domino conformati sumus, ut omnium bonorum affectuum atque operum, & omnium studiorum omniumque virtutum, quibus ab initio fidei ad Deum tenditur, Deum profiteamur auctorem, & non dubitemus ad ipsius gratia omnia hominis merita præveniri, per quem fit, ut aliquid boni & velle incipiamus & facere. Quo utique auxilio & munere Dei non aufertur liberum arbitrium, sed liberatur: ut de tenebroso lucidum, de pravo rectum, de languido sanum, de imprudente sit providum: tanta est enim erga omnes homines bonitas Dei, ut nostra velit esse merita, quæ sunt ipsius dona, & pro his quæ largitus est, æterna præmia sit donaturus. Agit quippe in nobis, ut quod vult, & velimus, & agamus; nec otiosa in nobis esse patitur, quæ exercenda, non negligenda

da donavit, ut & nos cooperatores simus gratiæ Dei; ac si quid nobis ex nostra viderimus remissione languescere, ad illum sollicite recurramus, qui sanat omnes languores nostros, & redimit de interitu vitam nostram, & cui quotidie dicimus: *Ne inducas nos in tentationem, sed libera nos a malo.*

X. *Quod profundiores questiones nec contemnenda sunt, nec penitus asserenda.*

11. Profundiores vero difficilioreque partes incurrentium questionum, quas latius pertractarunt, qui hæreticis resisterunt, sicut non audemus contemnere, ita non necesse habemus astruere. Quia ad confitentiam gratiam Dei, cujus operi ac dignationi nihil penitus subtrahendum est, satis sufficere credimus, quidquid secundum prædictas regulas Apostolicæ sedis non scripta docuerunt: ut prorsus non opinemur catholicum, quod apparuerit præfixis sententiis esse contrarium.

CONCILIIUM CARTHAGINENSE VI.

idemque Africanum plenum
Anni 418.

1. **N**ULLA post Romanam, quæ mundi Christiani caput est, toto Orbe fuit illis, de quibus hic agit temporibus, Ecclesiastica tantæ amplitudinis præfectura, quæ Carthaginensem Primatum æquipararet Episcopatum numero, qui trecentos excedebat. Antiquitate vero tribus duntaxat cedeat, Romæ, Alexandria, & Antiochiæ Patriarchis. Urbis vero in qua stabilitus erat iste Primatus, celebritate, vel opibus, vel populi frequentia, vel magnitudine tantum Romæ concedens, cum Ægyptiaca Alexandria de secunda palma contendebat, ut fidem facit Herodianus lib. Historiarum 7. Hacque duo a quibusdam, in primis a Baronio distincta Concilia, pro uno eodemque habenda sunt, quod exortum est anno Christi 418. porrectumque in sequentem annum 419. inchoatum quidem sub Zosimo Romano Episcopo, & desit in Pontificatum Bonifacii, qui Zosimo proxime successit. Certe utrumque fuit Carthagine celebratum, utrumque plenarium extitit. Utrique par Episcoporum numerus subscripsit, sub eodem Carthaginensi, Episcopo Aurelio, ex eorum adhibet missos fuisse Zosimi ad Carthaginenses sive Africanos Præfules, Legatos Faustinum Episcopum, & una Philippum & Afellum Presbyteros cum eodem Papæ communitorio, utrinque pariter remissos eisdem Legatos ad Bonifacium, qui Zosimo proxime defuncto subrogatus fuerat. Quæ omnia quomodo possint in diversis Synodis adeo conformiter concurrere, quivis judicet. Quanti vero fuisset laboris, ducentos decem & septem Episcopos tam brevi tempore ex remotissimis provinciis Carthaginem accessisse, Concilium habuisse, indeque in proprias usque adeo distitas Ecclesias remeasse, indeque iterum Carthaginem magnis itinerum molestiis & impensis revocatos? Quod vero scribit Baronius Carthaginensi Concilio sexto subscripsisse quidem, Prospero teste, ducentos decem & septem Episcopos, in propriis quidem Ecclesiis singulos, sed pauciores Carthaginensi Concilio interfuisse; id affirmari nequaquam posse inde arguitur; quandoquidem hujusmodi Concilii præfatio disertè exprimit ex singulis Africanis provinciis Carthaginem convenisse ducentos numero Antistites supra septemdecim, qui deinde subscribere, ut admonet profundissimæ doctrinæ specimen Cardinalis Perronius, ipseque notat Baronii Abreviator Spondanus Episcopus. Est itaque sub diversis iisque verissimis nominibus Carthaginensis & Africanæ unum idemque Concilium anno initiatum quadringentesimo decimo octavo sub Pontifice Zosimo, qui eo Legatos prænomatos direxit, cum suo quatuor capitum communitorio. Hic profugata est Pelagiana hæresis. Hinc missa ad Atticum Constantinopolis, & Cyrillum Alexandria Antistites Synodice litteræ pro comparandis Nicænæ Synodi germanis exemplaribus. Hic abunde cumulateque provisum est de Cleri, Ecclesiæque disciplina. Et ne canonum librorumque disperforum multitudine confusionem aut ignorationem rerum, quas sciri permultum interest, pareret, sapienter instaurata sunt, & in unum veluti fasciculum congesta præcedentium Africanarum Synodorum salubriora decreta, iisdemque verbis huic Synodo inserta, ut sic in unum libellum collecta, commodius addisci & retineri possent: Sancti etiam Augustinus & Prosper unus duntaxat plenarii meminere Concilii Africanæ, circa Pelagiana dogmata decernentis: hic in chronico, ille in sua epist. 47. ad Valentinum, & qui cum eo sunt fratres, ubi omnia,

per